

Rolnummer 6542
Arrest nr. 10/2018 van 1 februari 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, gesteld door de Politierechtbank West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Moerman, E. Derycke en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 16 november 2016 in zake « Ethias Gemeen Recht » tegen de nv « AG Insurance », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 november 2016, heeft de Politierechtbank West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden artikel 1382-1383 BW en artikel 95 Wet betreffende de verzekeringen al of niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre de bepalingen ervan, in de interpretatie die het Hof van Cassatie eraan geeft, met name in zijn arrest van 4 februari 2014 (P.13.0992.N), op het vlak van vergoeding van de schade die de werkgever heeft geleden als gevolg van de loondoorbetaling een verschil in behandeling invoeren tussen, enerzijds de derde die aansprakelijk is voor een ongeval (of diens b.a. verzekeraar) waarvan een ambtenaar het slachtoffer is en, anderzijds, de derde die aansprakelijk is voor een ongeval (of diens b.a. verzekeraar) waarvan een werknemer uit de privésector het slachtoffer is, wanneer de werkgever in de publieke sector betreffend een arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten bij een verzekeraar ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de nv « AG Insurance », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacques, advocaat bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Vanpraet en Mr. Y. Peeters, advocaten bij de balie te Brugge.

De nv « AG Insurance » heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 26 september 2017 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Moerman te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 18 oktober 2017 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 18 oktober 2017 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Op 27 november 2012 werd Melanie Vandevyvere, werknemster van het OCMW van Wevelgem, op weg naar haar werk aangereden door Peter Verstraete. De onderlinge verzekeringsvereniging « Ethias Gemeen Recht » vergoedde het OCMW van Wevelgem op grond van de tussen hen gesloten arbeidsongevallenverzekering voor de door het OCMW geleden schade, zijnde de medische kosten en de doorbetaling van het brutoloon en de RSZ-bijdragen tijdens de afwezigheid van de werknemster. Vervolgens vorderde zij die vergoeding terug van de verzekeraar van Peter Verstraete, de nv « AG Insurance ». Hiervoor

baseert zij zich op de subrogatie bedoeld in artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen. Voor de omvang van het gevorderde bedrag baseert zij zich op de interpretatie die het Hof van Cassatie bij zijn zogenaamde « loondoorbetalingsarresten » heeft gegeven aan de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Volgens die arresten lijdt de publieke werkgever van een slachtoffer van een arbeidsongeval een eigen schade ten belope van het door hem doorbetaalde brutoloon, aangezien daar geen arbeidsprestaties tegenover staan.

De nv « AG Insurance » betwist de loondoorbetalingsarresten van het Hof van Cassatie, en voert in ondergeschikte orde aan dat de interpretatie die in die arresten aan de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek wordt gegeven, het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt, omdat zij aanleiding zouden geven tot een verschil in behandeling tussen verzekeraars, naargelang zij in de nasleep van een arbeidsongeval de schade geleden door een publieke werkgever dan wel de schade geleden door een werkgever in de privésector moeten vergoeden. Gelet op die argumentatie stelt de verwijzende rechter de onderhavige prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van de nv « AG Insurance »

A.1. De nv « AG Insurance » zet uiteen dat, ingevolge de zogenaamde « loondoorbetalingsarresten » van het Hof van Cassatie, de publieke werkgever alle door hem gedane uitkeringen aan het slachtoffer van een arbeidsongeval, met inbegrip van het brutoloon en de werkgeversbijdragen, kan terugvorderen van de aansprakelijke voor dat ongeval. Bijgevolg kan de arbeidsongevallenverzekeraar die in de rechten van de publieke werkgever wordt gesubrogeerd, die uitkeringen terugvorderen van de aansprakelijke voor het arbeidsongeval of diens aansprakelijkheidsverzekeraar.

De arbeidsongevallenverzekeraar in de privésector beschikt daarentegen, krachtens artikel 47 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, niet over een subrogatie in de rechten van de werkgever, maar enkel over een subrogatie in de rechten van het slachtoffer. Bijgevolg beschikt hij over een beperkter verhaal op de aansprakelijkheidsverzekeraar van de aansprakelijke voor het ongeval. Meer bepaald kan hij niet de werkgeversbijdragen en het brutogedeelte van het loon van het slachtoffer verhalen.

A.2.1. Bij zijn arresten nrs. 135/2007 van 7 november 2007 en 65/2008 van 17 april 2008 heeft het Hof weliswaar geoordeeld dat voormeld verschil in behandeling bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, maar het baseerde zich daarvoor volgens de nv « AG Insurance » vooral op een argument dat *in casu* niet opgaat. Het Hof zag immers een wezenlijk verschil tussen werkgevers in de openbare sector en in de privésector, doordat alleen die laatste werkgevers verplicht zijn om zich te verzekeren voor de arbeidsongevallen van hun werknemers, terwijl een dergelijke verplichting niet bestaat voor de publieke werkgever. Aangezien de publieke werkgever in het bodemgeschil wel een arbeidsongevallenverzekering had genomen, dient *a contrario* daaruit te worden afgeleid dat de in het geding zijnde bepalingen niet bestaanbaar zijn met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Volgens de nv « AG Insurance » heeft het Hof zich in die arresten, in tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad beweert, geenszins gebaseerd op objectieve verschillen tussen de arbeidsongevallenverzekeringen in de privésector en die in de publieke sector, maar enkel op een verschil inzake de verplichting om een verzekering te nemen voor arbeidsongevallen.

A.2.2. De artikelen 54 en 75 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten doen aan het voorgaande geen afbreuk, aangezien die bepalingen slechts een eigen verhaal van de werkgever in de privésector op de aansprakelijke derde behelzen voor de uitkeringen toegekend gedurende de periode van gewaarborgd loon, maar niet voor de daaropvolgende duur van de arbeidsongeschiktheid.

In tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad beweert, wordt het verschil in behandeling niet verantwoord door de omstandigheid dat ook de werkgever in de privésector krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk

Wetboek verhaal kan halen bij de aansprakelijke derde, aangezien de voormelde artikelen 54 en 75 van de Arbeidsovereenkomstenwet een bijzondere aansprakelijkheidsregeling instellen.

A.2.3. Volgens de nv « AG Insurance » bestaat er, in tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad beweert, geen verschil tussen de persoon van de verzekerde naargelang het om een arbeidsongeval in de publieke sector of in de privésector gaat. De verzekerde is immers degene die door de verzekering wordt gedekt tegen vermogensschade. Ook in de privésector is dat de werkgever. De werknemer is slechts de begunstigde, in wiens voordeel de verzekeringsprestaties zijn bedongen. De prejudiciële vraag heeft overigens geen betrekking op een verschil in behandeling tussen de werkgevers in de publieke sector en die in de privésector, maar tussen de arbeidsongevallenverzekeraars in de publieke sector en die in de privésector.

A.3. Volgens de nv « AG Insurance » is het verschil in behandeling tussen de arbeidsongevallenverzekeraar in de overheidssector, die recht heeft op de integrale terugbetaling van zijn uitkeringen, en de arbeidsongevallenverzekeraar in de privésector, die slechts recht heeft op een terugbetaling beperkt tot de rechten van het slachtoffer van het arbeidsongeval, niet redelijkerwijze verantwoord. De verzekeraar van de aansprakelijke derde bevindt zich immers in een minder voordelige toestand indien het slachtoffer van een arbeidsongeval tewerkgesteld is bij een publieke werkgever.

Standpunt van de Ministerraad

A.4. Volgens de Ministerraad heeft het Hof bij zijn arrest nr. 65/2008 van 17 april 2008 geoordeeld dat de arbeidsongevallenregeling in de publieke sector en die in de privésector, wat betreft de ongevallen op de weg naar en van het werk, aanzienlijk van elkaar verschillen. Bijgevolg bevinden de slachtoffers, de werkgevers, de aansprakelijke derden en de verzekeraars zich in wezenlijk verschillende situaties naargelang het slachtoffer een ambtenaar is, dan wel is tewerkgesteld bij een werkgever in de privésector. De verwijzende rechter is er ten onrechte van uit gegaan dat het Hof zich in dat arrest voornamelijk heeft gebaseerd op het feit dat er in dat arrest geen optreden was van een arbeidsongevallenverzekeraar.

A.5.1. De subrogatoire vordering van de arbeidsongevallenverzekeraar van de publieke werkgever moet volgens de Ministerraad worden onderscheiden van de subrogatoire vordering van de arbeidsongevallenverzekeraar van de private werkgever.

Een rechtstreekse vordering van de publieke werkgever heeft immers betrekking op een eigen door de overheid geleden schade, die kan worden vergoed op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en waarvoor een verzekeringsovereenkomst kan worden gesloten.

Indien een werknemer van een private werkgever het slachtoffer is van een ongeval, beschikt de arbeidsongevallenverzekeraar daarentegen over een subrogatoire vordering om in de plaats van de verzekerde werknemer op te treden. Het gaat in dergelijk geval niet om schade eigen aan de werkgever, maar om schade eigen aan de werknemer.

A.5.2. Enkel in dat laatste geval bestaat een verplichting voor de werkgever om zich te verzekeren. Artikel 49 van de arbeidsongevallenwet verplicht de werkgever in de privésector immers om zich te verzekeren voor arbeidsongevallen. Hoewel de werkgever de verzekeringnemer is, is de werknemer de verzekerde.

Wanneer daarentegen de overheid zich - hoewel zij daartoe niet verplicht is - verzekert voor de verplichting die op haar rust om het brutoloon te betalen gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid van een ambtenaar die het slachtoffer is van een ongeval, is de overheid zelf zowel de verzekeringnemer als de verzekerde.

A.5.3. Bij het beoordelen van het in het geding zijnde onderscheid dient niet alleen rekening te worden gehouden met het al dan niet bestaan van de verplichting om een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan, maar tevens met de verplichtingen van de werkgever. De werkgever in de privésector is immers slechts ertoe gehouden de premies van de voormelde verzekering te betalen, terwijl de werkgever in de publieke sector ertoe gehouden is de ambtenaar te vergoeden overeenkomstig de wet van 3 juli 1967 « betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector ». Die laatste verplichting wordt niet beïnvloed door de omstandigheid dat de overheid zich voor dat risico verzekert.

A.6. De Ministerraad merkt daarnaast op dat de vraag of de werkgever in de publieke sector al dan niet een arbeidsongevallenverzekering heeft genomen, niet relevant is voor de verplichtingen die rusten op de aansprakelijke voor het ongeval of op diens aansprakelijkheidsverzekeraar. In beide gevallen is de aansprakelijke voor het ongeval krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek immers ertoe gehouden de schade integraal te vergoeden.

De subrogatoire vordering van de arbeidsongevallenverzekeraar van de overheid is overigens beperkt tot hetgeen die verzekeraar aan de overheid heeft uitbetaald en kan er niet toe leiden dat de aansprakelijke of diens verzekeraar in een slechtere positie komen te staan dan wanneer de aansprakelijkheidsvordering door de overheid zelf zou zijn ingesteld.

A.7. Tot slot beklemt de Ministerraad dat ook de werkgever uit de privésector beschikt over een rechtstreekse vordering op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek tegen de aansprakelijke derde die een ongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt of diens verzekeraar.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en op artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen.

Artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden ».

Artikel 1383 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Ieder is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt ».

Artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen bepaalt :

« De verzekeraar die de schadevergoeding betaald heeft, treedt ten belope van het bedrag van die vergoeding in de rechten en rechtsvorderingen van de verzekerde of de begunstigde tegen de aansprakelijke derden.

Indien, door toedoen van de verzekerde of de begunstigde, de indeplaatsstelling geen gevolg kan hebben ten voordele van de verzekeraar, kan deze van hem de terugbetaling vorderen van de betaalde schadevergoeding in de mate van het geleden nadeel.

De indeplaatsstelling mag de verzekerde of de begunstigde, die slechts gedeeltelijk vergoed is, niet benadelen. In dat geval kan hij zijn rechten uitoefenen voor hetgeen hem nog verschuldigd is, bij voorrang boven de verzekeraar.

De verzekeraar heeft geen verhaal op de bloedverwanten in de rechte opgaande of nederdalende lijn, de echtgenoot en de aanverwanten in de rechte lijn van de verzekerde, noch op de bij hem inwonende personen, zijn gasten en zijn huispersoneel, behoudens kwaad opzet. In geval van kwaad opzet door minderjarigen kan de Koning het recht van verhaal beperken van de verzekeraar die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven dekt.

De verzekeraar kan evenwel verhaal uitoefenen op de in het vorige lid genoemde personen, voor zover hun aansprakelijkheid daadwerkelijk door een verzekeringsovereenkomst is gedekt ».

B.1.2. De artikelen 52, § 4, en 75 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten bepalen in verband met respectievelijk de arbeiders en de bedienden (met inbegrip van diegenen die op contractuele basis in de overheidsdiensten zijn tewerkgesteld) :

« Art. 52. [...] »

§ 4. De werkgever kan tegen derden die aansprakelijk zijn voor het in § 1 bedoelde ongeval, een rechtsvordering instellen tot terugbetaling van het loon dat aan het slachtoffer werd betaald en van de sociale bijdragen waartoe de werkgever door de wet of door een individuele of collectieve arbeidsovereenkomst is gehouden ».

« Art. 75. De werkgever kan tegen derden die aansprakelijk zijn voor de ongevallen, de arbeidsongevallen, de ongevallen op de weg naar of van het werk en de beroepsziekten, die een schorsing van de uitvoering van de overeenkomst hebben veroorzaakt als bedoeld in de artikelen 70, 71 en 72, een rechtsvordering instellen tot terugbetaling van het loon dat aan het slachtoffer is betaald en van de sociale bijdragen waartoe hij door de wet of door een individuele of collectieve arbeidsovereenkomst is gehouden ».

B.1.3. Artikel 14, § 3, van de wet van 3 juli 1967 « betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector » bepaalt met betrekking tot het vast, stagedoend, tijdelijk, hulppersoneel of het personeel dat in dienst wordt genomen door een arbeidsovereenkomst van de overheden vermeld in artikel 1 van dezelfde wet :

« Toepassing van het bepaalde in deze wet brengt van rechtswege mede dat de hierboven bedoelde rechtspersonen of instellingen die de last van de rente dragen, in alle rechten, vorderingen en rechtsmiddelen treden welke het slachtoffer of zijn rechthebbenden, overeenkomstig § 1 mochten kunnen doen gelden tegen de persoon die verantwoordelijk is voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte en zulks tot het bedrag van de renten en

vergoedingen door deze bepaald en van het bedrag gelijk aan het kapitaal dat die renten vertegenwoordigt.

Bovendien treden de hierboven bedoelde rechtspersonen of instellingen die de last van de bezoldiging dragen van rechtswege in alle rechten, vorderingen en rechtsmiddelen die het slachtoffer overeenkomstig § 1 mocht kunnen doen gelden tegen de persoon die verantwoordelijk is voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte tot het bedrag van de bezoldiging uitgekeerd gedurende de periode van tijdelijke ongeschiktheid.

Wat de personeelsleden betreft die bedoeld zijn in artikel 1, 5°, 6° en 7°, wordt de Gemeenschap of de Gemeenschapscommissie van rechtswege in de plaats gesteld tot beloop van de weddetoelage of van het loon, dat aan het slachtoffer tijdens de periode van tijdelijke ongeschiktheid uitbetaald wordt ».

Artikel 14*bis*, § 3, van dezelfde wet, laatst gewijzigd bij artikel 53 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I), bepaalt :

« De in artikel 1 bedoelde rechtspersonen en instellingen, degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen, alsook hun eventuele verzekeraar kunnen een rechtsvordering instellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorvoertuig of tegen het Gemeenschappelijk Waarborgfonds bedoeld in artikel 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, tot beloop van de krachtens § 1 gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen.

Ze kunnen die vordering instellen op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden en worden vervangen in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig § 1 hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de voormelde wet van 21 november 1989 ».

B.1.4. Artikel 47 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 bepaalt :

« De verzekeringsonderneming en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de voor het arbeidsongeval aansprakelijke tot beloop van de krachtens artikel 46, § 2, eerste lid, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld bij de artikelen 51*bis*, 51*ter* en 59*quinquies*.

Zij kunnen die burgerlijke vordering instellen op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden en worden gesubrogeerd in de rechten die de getroffene of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig, artikel 46, § 2, eerste lid, krachtens het gemene recht, hadden kunnen uitoefenen ».

Artikel 48*bis* van dezelfde wet bepaalt :

« § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, is de verzekeringsonderneming verplicht de vergoedingen die voortvloeien uit deze wet te betalen binnen de in de artikelen 41 en 42 gestelde termijnen.

§ 2. De overeenkomstig artikel 29*bis* van de voornoemde wet van 21 november 1989 toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen ».

Artikel 48*ter* van dezelfde wet bepaalt :

« De verzekeringsonderneming en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de verzekeringsonderneming die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of van de houder van het motorvoertuig of tegen het Gemeenschappelijk Waarborgfonds bedoeld in artikel 24, § 1, 1°, van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, tot beloop van de krachtens artikel 48*bis*, § 1, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld in de artikelen 51*bis*, 51*ter* en 59*quinquies*.

Ze kunnen die vordering instellen op dezelfde wijze als de getroffene of zijn rechthebbenden en worden gesubrogeerd in de rechten die de getroffene of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 48*bis*, § 1, hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ».

Artikel 49 van dezelfde wet bepaalt :

« De werkgever is verplicht een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan bij een verzekeringsonderneming, die :

1° toegelaten is tot de arbeidsongevallenverzekering of de arbeidsongevallenverzekering mag beoefenen in België door middel van een bijkantoor of in vrije dienstverrichting overeenkomstig de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen;

2° voldoet aan alle regels en voorwaarden gesteld door deze wet.

De duur van de verzekeringsovereenkomst mag niet langer zijn dan één jaar; deze duur moet, indien nodig, worden verlengd met de periode die de datum van het ingaan van de overeenkomst scheidt van 1 januari van het jaar dat erop volgt.

Behalve wanneer één der partijen zich er tegen verzet door een aangetekende brief die tenminste drie maanden vóór de vervaldag van de overeenkomst ter post is afgegeven, wordt deze stilzwijgend verlengd voor opeenvolgende periodes van een jaar. Deze bepaling is niet van toepassing op de verzekeringsovereenkomsten waarvan de duur korter is dan één jaar.

Met wederzijds akkoord van de werkgever en de verzekeringsonderneming kan de duur van één jaar bedoeld in het tweede en derde lid, vastgesteld worden op drie jaar.

De Koning bepaalt de voorwaarden, de wijze en de termijnen waarop aan de verzekeringsovereenkomst een einde wordt gemaakt.

In de gevallen waarin de verzekeringsonderneming zich het recht voorbehoudt de overeenkomst na het zich voordoen van een schadegeval op te zeggen, beschikt de verzekeringnemer over hetzelfde recht. Deze bepaling is niet van toepassing op de verzekeringsovereenkomsten met een duur van drie jaar gesloten met ondernemingen waarvan het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan honderd bedraagt of die een loonvolume laten verzekeren van meer dan honderd maal het maximum basisjaarloon bedoeld bij artikel 39.

De verzekeringsonderneming dekt alle bij de artikelen 7 en 8 vastgestelde risico's voor alle werknemers in dienst van een werkgever en voor alle werkzaamheden waarvoor zij door die werkgever zijn tewerkgesteld.

De werkgever behoudt echter de mogelijkheid om het personeel van verschillende exploitatiezetels en om al het huispersoneel in zijn dienst te verzekeren bij afzonderlijke verzekeringsondernemingen.

De werkgever die tevens arbeidsongevallen verzekert, dient de verplichte ongevallenverzekering voor zijn werknemers af te sluiten bij een verzekeringsonderneming met wie hij juridisch of commercieel geen enkele binding heeft ».

B.2. Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het Hof wordt verzocht uitspraak te doen over de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepalingen, in de interpretatie die het Hof van Cassatie eraan geeft, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij een verschil in behandeling in het leven roepen tussen, enerzijds, de personen die aansprakelijk zijn voor een ongeval op de weg naar en van het werk waarvan een ambtenaar het slachtoffer is, alsook hun aansprakelijkheidsverzekeraars, en, anderzijds, de personen die aansprakelijk zijn voor een ongeval op de weg naar en van het werk waarvan een werknemer in de privésector het slachtoffer is, alsook hun aansprakelijkheidsverzekeraars, doordat in het eerste geval een hogere schadevergoeding dient te worden betaald, gelet op de omstandigheid dat de overheid het loon van het slachtoffer doorbetaalt tijdens diens afwezigheid.

De verwijzende rechter heeft kennis genomen van de arresten van het Hof nrs. 135/2007 van 7 november 2007 en 65/2008 van 17 april 2008, maar hij is van oordeel dat hij het Hof opnieuw dient te ondervragen, omdat uit de feiten van het bodemgeschil blijkt dat de overheid *in casu* een arbeidsongevallenverzekering heeft gesloten.

B.3.1. De regeling van de arbeidsongevallen in de overheidssector heeft eigen kenmerken. Zo heeft het slachtoffer van een arbeidsongeval in het stelsel van de wet van 3 juli 1967 als schuldenaar de overheid die hem tewerkstelde op het ogenblik van het ongeval. Die overheid kan zich verzekeren om dat risico te dekken, maar zelfs in dat geval heeft het slachtoffer geen rechtstreekse vordering op de arbeidsongevallenverzekeraar van de overheid waarvan hij afhangt.

Dat de overheid de schuldenaar van de arbeidsongevallenvergoedingen is, blijkt niet alleen uit artikel 14*bis*, § 1, maar ook uit artikel 16 van de wet van 3 juli 1967, dat, sinds de vervanging ervan bij artikel 17 van de wet van 17 mei 2007 « tot wijziging van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector en van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 », bepaalt :

« De renten, bijslagen en vergoedingen toegekend aan de personeelsleden van de besturen, diensten of instellingen vermeld in artikel 1, 1°, 3° tot 7° en 10°, alsook aan de in artikel 1*bis*, 1° en 2°, bedoelde personen vallen ten laste van de Schatkist. Dit geldt eveneens voor de procedurekosten, behalve wanneer het gaat om een tergende en roekeloze eis.

De rechtspersonen vermeld in artikel 1, 2°, 8° en 9°, de korpsen van de lokale politie vermeld in artikel 1, 11°, alsook de instellingen vermeld in artikel 1*bis*, 3°, dragen de last van de renten, bijslagen en vergoedingen, toegekend aan hun personeelsleden met toepassing van deze wet. Dit geldt eveneens voor de procedurekosten, behalve wanneer het gaat om een tergende en roekeloze eis. De Koning legt daartoe, indien nodig, de verplichting op een verzekering aan te gaan. In dat geval kunnen zowel het slachtoffer als de herverzekeraar geen rechtsovereenkomst tegen elkaar instellen ».

In tegenstelling tot de overheid is de arbeidsongevallenverzekeraar niet de schuldenaar van het slachtoffer van een arbeidsongeval in de overheidssector. Tussen het slachtoffer en de arbeidsongevallenverzekeraar bestaat geen rechtstreekse rechtsverhouding, terwijl zulks wel het geval is tussen het slachtoffer en de overheid die hem tewerkstelt.

B.3.2. In de voor de privésector geldende arbeidsongevallenregeling, vervat in de wet van 10 april 1971, is de werkgever verplicht een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan bij een verzekeringsonderneming die aan bepaalde voorwaarden voldoet (artikel 49) en heeft het slachtoffer van een arbeidsongeval in beginsel die verzekeringsonderneming als schuldenaar (artikelen 46, § 2, en 73). In tegenstelling tot het in de overheidssector tewerkgesteld personeelslid, heeft het in de privésector tewerkgesteld personeelslid bijgevolg een rechtstreekse vordering op de arbeidsongevallenverzekeraar van zijn werkgever.

B.4.1.1. Een door de overheid gesloten arbeidsongevallenverzekering is een verzekering tot vergoeding van schade, in de zin van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen. Op grond van artikel 95 van die wet, wordt de verzekeraar door de betaling aan de verzekerde, te dezen het overheidsbestuur, gesubrogeerd in diens verhaalsrechten tegen de aansprakelijke derde, maar niet in diens verhaalsrechten tegen degene die gehouden is op grond van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989.

Vermits het overheidsbestuur, op grond van artikel 14, § 3, van de wet van 3 juli 1967, wordt gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer ten aanzien van de verantwoordelijke voor het ongeval, wordt de arbeidsongevallenverzekeraar van het overheidsbestuur, ofschoon er tussen hem en het slachtoffer geen rechtstreekse rechtsverhouding bestaat, gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer of diens rechthebbenden ten aanzien van de derde die aansprakelijk is voor het ongeval.

B.4.1.2. Ingevolge het arrest van het Hof nr. 190/2009 van 26 november 2009 werd bij artikel 53 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I) artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 gewijzigd zoals reeds is vermeld in B.1.3, zodat de overheid en haar verzekeraar thans beschikken over een subrogatie in de verhaalsrechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989.

B.4.2. Krachtens de artikelen 47 en 48*ter* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wordt ook de arbeidsongevallenverzekeraar in de privésector gesubrogeerd in de in die bepalingen vermelde rechten die het slachtoffer kon doen gelden tegen de derde die aansprakelijk is voor het ongeval.

B.5.1. De overheid die als werkgever ertoe is gehouden de gewone wedde en de erop betrekking hebbende lasten en belastingen te betalen gedurende de periode van arbeidsongeschiktheid van een ambtenaar die het slachtoffer is van een ongeval waarvoor een derde aansprakelijk is, kan tegen de laatstgenoemde verhaal uitoefenen. Zij beschikt daartoe over een subrogatoire vordering - van wetgevende of contractuele oorsprong - die het haar mogelijk maakt in de plaats van het slachtoffer te handelen.

Het antwoord op de vraag of de openbare werkgever, teneinde de terugbetaling van de gedragen lasten te verkrijgen, eveneens beschikt over een vordering op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en of de door de publieke werkgever uitgevoerde betalingen (op basis van zijn wettelijke, reglementaire of contractuele verplichting en zonder in ruil daarvoor arbeidsprestaties te verkrijgen) een vergoedbaar nadeel vormen, waarbij tussen dat nadeel en de fout van de derde een oorzakelijk verband bestaat, is in de rechtspraak van het Hof van Cassatie geëvolueerd. Het heeft die vraag in het verleden ontkennend beantwoord. Sinds 2001 kent het het voordeel van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek toe aan de werkgever, die dus niet langer stuit op de beperkingen die voortvloeien uit de subrogatoire vordering. Het beslist immers :

« Overwegende dat, krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, degene die door zijn schuld aan een ander schade berokkent, verplicht is deze schade integraal te vergoeden, wat impliceert dat de benadeelde teruggeplaatst wordt in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien die daad waarover hij zich beklagt, niet was gesteld;

Dat de overheid die ingevolge de fout van een derde krachtens de op haar rustende wettelijke of reglementaire verplichtingen de wedde en de op die wedde rustende bijdragen moet doorbetalen zonder arbeidsprestaties te ontvangen, gerechtigd is op schadevergoeding voor zover zij hierdoor schade lijdt;

Dat immers het bestaan van een contractuele, wettelijke of reglementaire verplichting niet uitsluit dat schade, in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek ontstaat, tenzij wanneer, blijkens de inhoud of de strekking van de overeenkomst, de wet of het reglement, de te verrichten uitgave of prestatie definitief voor rekening moet blijven van diegene die zich ertoe heeft verbonden of die ze ingevolge de wet of het reglement moet verrichten » (Cass., 19 februari 2001, *Arr. Cass.*, 2001, nr. 99; zie eveneens : Cass., 30 januari 2002, *Arr. Cass.*, 2002, nr. 63; 4 maart 2002, *Arr. Cass.*, 2002, nr. 154; 9 april 2003, *Arr. Cass.*, 2003, nr. 235; 10 april 2003, *Arr. Cass.*, 2003, nr. 245; 3 december 2003, *Arr. Cass.*, 2003, nr. 614; 23 februari 2004, *Arr. Cass.*, 2004, nr. 94; 16 januari 2006, *Arr. Cass.*, 2006, nr. 35; 1 oktober 2007, *Arr. Cass.*, 2007, nr. 443; 18 november 2011, *Arr. Cass.*, 2011, nr. 625; 14 mei 2012, *Arr. Cass.*, 2012, nr. 298; 3 mei 2013, *Arr. Cass.*, 2013, nr. 279; 23 oktober 2013, *Arr. Cass.*, 2013, nr. 543; Cass., 8 februari 2016, C.15.0170.N).

B.5.2. Krachtens die rechtspraak wordt het bestaan van vergoedbare schade in de zin van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, die persoonlijk is geleden door de openbare werkgever van het slachtoffer van een ongeval dat door de fout van een derde is veroorzaakt en die kan worden gecumuleerd met zijn subrogatoire vordering, beoordeeld in het licht van « de betalingen die zijn verricht zonder tegenprestaties van arbeid te genieten », « tenzij wanneer, blijkens de inhoud of de strekking van de overeenkomst, de wet of het reglement, de te verrichten uitgave of prestatie definitief voor rekening moet blijven van diegene die zich ertoe heeft verbonden of die ze ingevolge de wet of het reglement moet verrichten ».

De vraag of de uitgave of de prestatie al dan niet definitief voor rekening moet blijven van de openbare werkgever die ertoe is verplicht op basis van de overeenkomst, de wet of het reglement, valt onder de beoordeling van de feitenrechter blijkens de inhoud of de strekking van de overeenkomst, de wet of het reglement (Cass., 7 mei 2015, *Arr. Cass.*, 2015, nr. 296).

B.5.3. Wanneer de openbare werkgever door de arbeidsongeschiktheid van zijn personeelslid dat het slachtoffer is van een ongeval dat door een derde is veroorzaakt, krachtens de contractuele, wettelijke of reglementaire verplichtingen die op hem rusten, aan dat personeelslid de bezoldiging en de lasten met betrekking tot die bezoldiging moet blijven betalen, zonder tegenprestaties van arbeid te ontvangen, heeft hij bijgevolg recht op een vergoeding voor die persoonlijke schade op grond van het gemeen recht van de aansprakelijkheid dat uit de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek voortvloeit.

De rechtstreekse vordering op grond van die bepalingen biedt de werkgever aldus de mogelijkheid om de terugbetaling te verkrijgen van de brutolonen, en niet van de nettolonen die hij kan vorderen door de rechten van het slachtoffer op grond van zijn subrogatoire vordering uit te oefenen (zie, bijvoorbeeld, Cass., 23 oktober 2013, *Arr. Cass.*, 2013, nr. 543; 4 februari 2014, *Arr. Cass.*, 2014, nr. 92).

B.6. Bij zijn arrest nr. 135/2007 van 7 november 2007 heeft het Hof met betrekking tot het verschil in behandeling dat uit de voormelde cassatierechtspraak voortvloeit tussen de voor het ongeval op de weg naar en van het werk aansprakelijke derden en hun verzekeraars, naargelang het slachtoffer een ambtenaar of een werknemer in de privésector is, het volgende geoordeeld :

« B.8. Er kan worden aangenomen dat de schade waarmee de publieke werkgever wordt geconfronteerd die, als gevolg van de arbeidsongeschiktheid van zijn ambtenaar die het slachtoffer is van een ongeval dat door een derde is veroorzaakt, ten aanzien van die ambtenaar, zonder in ruil daarvoor iets te verkrijgen, financiële prestaties moet waarborgen en zijn diensten moet reorganiseren, gemeenschappelijke punten vertoont met de schade waarmee een werkgever van de privésector in vergelijkbare omstandigheden zou worden geconfronteerd.

Er dient echter rekening ermee te worden gehouden dat de arbeidsongevallenwetgeving in de privésector (artikel 49 van de wet van 10 april 1971) de werkgever belast met een verplichting waarin de arbeidsongevallenwetgeving in de overheidssector (wet van 3 juli 1967) niet voorziet, namelijk die om een verzekering te sluiten die, hoewel zij de privéwerkgever ertoe verplicht premies te betalen, hem alleen beperkte verplichtingen oplegt ten aanzien van de werknemer, die rechtstreeks tegen de verzekeraar kan optreden. De overheid daarentegen blijft ertoe gehouden de ambtenaar te vergoeden overeenkomstig de op hem toepasselijke bepalingen en hem de renten en vergoedingen te betalen waarin de wet van 3 juli 1967 voorziet.

B.9. Uit het feit dat zowel het slachtoffer van het ongeval als de privéwerkgever of de overheid zich aldus in wezenlijk verschillende situaties bevinden, vloeit voort dat hetzelfde geldt voor de derde die aansprakelijk is voor het ongeval en dat het niet irrelevant is te voorzien in een vordering op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek voor de overheid, die als enige de aan de ambtenaar verschuldigde bedragen en de schade die zij door zijn afwezigheid lijdt, ten laste neemt, terwijl de privéwerkgever of de verzekeraar die in zijn plaats treedt slechts over een subrogatoire vordering beschikt. In die zin geïnterpreteerd doet artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek niet op onevenredige wijze afbreuk aan de rechten van de betrokkenen, vermits de verplichtingen van de privéwerkgever ten aanzien van het slachtoffer zijn beperkt en de verzekeraar die de subrogatoire regeling geniet, van zijn kant, verzekeringspremies int.

B.10. De prejudiciële vragen dienen ontkennend te worden beantwoord ».

B.7.1. De omstandigheid dat de overheid zich - hoewel zij daartoe niet verplicht is - verzekert voor de eigen schade die zij kan lijden als gevolg van het ongeval op de weg naar en van het werk van een ambtenaar, doet geen afbreuk aan de vaststelling dat zij ruimere verplichtingen heeft dan de werkgever in de privésector. Die verzekering tot vergoeding van schade heeft immers betrekking op de verplichting voor de overheid om het loon van de ambtenaar door te betalen, hoewel zij daar geen arbeidsprestaties voor in de plaats ontvangt. Daarentegen dient de werkgever in de privésector, na het verstrijken van de periode van het gewaarborgd loon, niet langer in te staan voor de doorbetaling van het loon van de werknemer die het slachtoffer van een dergelijk ongeval is geworden.

Dat verschil, in samenhang met de verplichting voor de derde die aansprakelijk is voor het ongeval om, krachtens de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, de schade integraal te vergoeden, verantwoordt dat de voor het ongeval aansprakelijke derde een hogere schadevergoeding dient te betalen naargelang het slachtoffer een ambtenaar of een werknemer in de privésector is.

B.7.2. Dat verschil verantwoordt bijgevolg ook waarom de aansprakelijkheidsverzekeraar van de aansprakelijke derde een hogere som dient uit te betalen indien het slachtoffer een ambtenaar is dan wanneer hij een werknemer in de privésector is. Die verzekeraar heeft zich er immers toe verbonden « de prestatie te leveren die nodig is om de schade die de verzekerde geleden heeft of waarvoor hij aansprakelijk is, geheel of gedeeltelijk te vergoeden » (artikel 55, 3°, van de wet van 4 april 2014).

B.8. De in het geding zijnde bepalingen verhinderen de werkgever in de privésector die als gevolg van het ongeval op de weg naar en van het werk van zijn werknemer een eigen schade lijdt, overigens geenszins om een schadevergoeding te vorderen lastens de derde die voor dat ongeval aansprakelijk is.

In zoverre die schade betrekking heeft op het loon dat aan het slachtoffer werd betaald en op de sociale bijdragen waartoe de werkgever door de wet of door een individuele of collectieve arbeidsovereenkomst is gehouden, kan hij die vordering steunen op de artikelen 52, § 4, en 75 van de wet van 3 juli 1978.

Voor andere schade kan ook hij zich beroepen op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Hoewel de rechtspraak van het Hof van Cassatie waaraan de verwijzende rechter refereert, betrekking heeft op geschillen waarbij overheden zijn betrokken, wordt immers niet ingezien waarom de toepassing ervan niet zou kunnen worden uitgebreid tot de werkgevers van de privésector. In beide gevallen moet rekening worden gehouden met het al dan niet definitieve karakter van de last voor de werkgever. Het staat aan de werkgever aan te tonen dat de schade zich zonder de fout niet zou hebben voorgedaan zoals die zich *in concreto* heeft voorgedaan. Het staat aan de aansprakelijke derde in voorkomend geval de door de werkgever geleden schade integraal te vergoeden. Er is dus geen verschil in behandeling.

Het is weliswaar juist dat de schadevergoeding die de werkgever van de privésector op grond van de voormelde artikelen 1382 en 1383 zou kunnen verkrijgen, in beginsel kleiner zal zijn dan die welke aan de werkgever van de overheidssector zou worden toegekend. Een dergelijk verschil is echter niet toe te schrijven aan de in het geding zijnde bepalingen, maar aan die welke de vergoeding regelen van de werknemers van de privésector en die van de overheidssector die arbeidsongeschikt zijn als gevolg van een ongeval waarvoor een derde aansprakelijk is, en op grond waarvan de last voor de werkgever van de privésector kleiner is dan die voor de werkgever van de overheidssector.

B.9. In zoverre zij aanleiding geven tot een verschil in behandeling tussen de derden die aansprakelijk zijn voor ongevallen op de weg naar en van het werk, alsook tussen hun aansprakelijkheidsverzekeraars, naargelang het slachtoffer een ambtenaar of een werknemer in de privésector is, zijn de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, in de interpretatie die het Hof van Cassatie eraan geeft, en artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 95 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 1 februari 2018.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

E. De Groot